

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ

Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач економічного факультету
Анатолій ДІБРОВА

«30» травня 2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри організації
підприємництва та біржової діяльності
Протокол № 15 від «23» травня 2023 р.

Завідувач кафедри

Микола ІЛЬЧУК

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Валентина ЯВОРСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОРГАНІЗАЦІЯ АГРОБІЗНЕСУ

спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

освітня програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Факультет економічний

Розробники: зав.кафедри, д.е.н., професор Ільчук М.М.

старший викладач, к.е.н., Ує С.І., к.е.н., доцент Томашевська О.А.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Організація агробізнесу

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	
Освітня програма	«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	
Галузь знань	07 – Управління та адміністрування	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	3	-
Семестр	5	-
Лекційні заняття	30 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6 год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	60 год.	106 год.
Індивідуальні завдання	- год.	- год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	- год.

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета – формування у студентів знань та вмінь щодо організації агробізнесу.

Завдання – вивчення основних організаційно-правових структур аграрного бізнесу, започаткування власної справи та ефективного планування.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
аналізу інформації з різних джерел.

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК11. Здатність до організації підприємницької та торговельної діяльності в аграрній сфері за умов використання інноваційних підходів, кооперації та міжнародної інтеграції агробізнесу.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

ПРН 17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних, біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

ПРН 22. Вміти здійснювати організацію підприємницької, торговельної діяльності у сфері агробізнесу.

3.Програма та структура навчальної дисципліни «Організація агробізнесу»

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА СЕРЕДОВИЩЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР В УКРАЇНІ

Тема 1. Сутність і форми організації агробізнесу

Агробізнес у системі ринкових економічних відносин. Сутність, структура й особливості розвитку агробізнесу. Цілі та принципи функціонування агробізнесу. Поняття і види сільськогосподарського підприємства. Класифікація суб'єктів сільськогосподарської діяльності. Організаційно-економічні основи сільськогосподарських (фермерських) кооперативів і господарських товариств. Організаційно-правові форми аграрного підприємництва. Агропромислові кластери як форма організації бізнесу. Законодавчі акти України, що регулюють підприємницьку діяльність в агросфері.

Тема 2. Трансформаційні зміни в сільськогосподарському підприємстві

Трансформаційні процеси в аграрній сфері економіки. Вплив трансформаційних змін на розвиток сільськогосподарських підприємств. Класифікація трансформаційних змін у галузі сільського господарства. Поняття середовища агробізнесу. Внутрішні та зовнішні трансформації середовища функціонування агропідприємства. Методи SWOT-аналізу та PESTEL-аналізу в дослідженні впливу чинників на господарську діяльність підприємства. Особливості впливу економічного середовища на розвиток малого та середнього агробізнесу. Основні трансформаційні зміни аграрної економіки України та їх наслідки.

Тема 3. Малий і середній бізнес у сільському господарстві України

Підходи до визначення розміру підприємств. Мале підприємство як тип підприємницької організації. Критерії віднесення підприємств до малих і середніх підприємств. Переваги та недоліки малого бізнесу. Класифікації агропідприємств: за охопленням території та за поширенням на різних територіях, за чисельністю персоналу та обсягом обороту. Специфіка функціонування структур малого бізнесу в галузях рослинництва і тваринництва. Сучасні тенденції розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.

Тема 4. Територіальні особливості організації виробництва сільськогосподарської продукції

Сутність, принципи та специфіка територіальної організації сільськогосподарського виробництва. Принципи раціонального поєднання галузей сільського господарства. Багатогалузеві та спеціалізовані агропідприємства. Чинники регіонального розміщення агробізнесу в Україні. Спеціалізація та концентрація виробництва сільськогосподарських підприємств України. Кластерна специфіка розподілу регіонів. Розвиток кластерних структур у вітчизняному агробізнесі. Структура земельного фонду України та динаміка його змін. Природно-кліматичні умови використання земельних угідь в Україні. Регіональна специфіка посівних площ і розповсюдження основних агрокультур в Україні.

Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЯ АГРОБІЗНЕСУ В РЕГІОНІ ТА ОЦІНКА ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ

Тема 5. Створення сільськогосподарського підприємства та початок операційної діяльності

Основи створення і функціонування агропромислових структур. Організація і планування власної справи у сфері сільського господарювання. Реєстраційні документи агропідприємства і порядок створення власного бізнесу в Україні. Вимоги до документації. Юридичні умови створення та бухгалтерське забезпечення агропідприємства. Податкове планування діяльності агробізнесу. Особливості операційної діяльності сільськогосподарського підприємства. Підвищення ефективності операційної діяльності агропідприємства.

Тема 6. Основні складові організації агробізнесу в регіонах

Організаційні зміни підприємств у виробництві сільськогосподарської продукції. Кадровий менеджмент на агропідприємствах. Організація і технології просування та продажу агропродукції. Автоматизація бізнес-процесів сільськогосподарського підприємства. Особливості впливу логістики в організації агробізнесу. Врахування природно-кліматичних умов регіонів в організації бізнес-процесів сільського господарства України. Регіональна специфіка організації виробництва продукції тваринництва. Організація галузей рослинництва в регіонах України.

Тема 7. Фінансове забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств

Поняття фінансів підприємства. Чинники, що впливають на організацію фінансування підприємств. Фінансові ресурси та їх структура: власні, позикові та залучені кошти. Джерела фінансування підприємства агросектору. Умови забезпечення необхідного рівня фінансування агрофірми. Капітал в агробізнесі, його форми й обіг. Структура основного й оборотного капіталу в сільському господарстві. Вплив собівартості агропродукції на фінансові результати діяльності підприємства. Розробка інвестиційних проектів у сільськогосподарській сфері. Особливості фінансування і кредитування агробізнесу в Україні.

Тема 8. Оцінка ефективності підприємницької діяльності структур агробізнесу

Поняття ефективності підприємницької діяльності. Складові ефективності агробізнесу. Чинники, що впливають на ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств. Оцінка рівня механізації виробництва в агросекторі. Підвищення ефективності використання земельних ресурсів і машинно-тракторного комплексу в сільському господарстві. Ефективність

малого і середнього агробізнесу та її оцінка. Оцінка ефективності агропідприємницької діяльності на регіональному рівні. Визначення економічної ефективності розміщення та спеціалізації виробництва сільськогосподарських підприємств.

Тема 9. Правове регулювання сільськогосподарського підприємництва

Особливості регулювання аграрного сектора економіки. Основні інструменти державного регулювання сільського господарства. Механізми підтримки сільськогосподарського виробництва в Україні. Державне регулювання розвитку регіонів. Зміст Державної цільової та регіональних програм розвитку агропромислового комплексу; проблеми оцінки їх ефективності. Податково-кредитні пільги та переваги для агробізнесу в контексті регіональної політики. Система державної підтримки малого агробізнесу. Підтримка розвитку фермерських господарств. Нормативно-правова база державного регулювання земельної реформи.

Тема 10. Стратегії розвитку підприємств агробізнесу в Україні

Поняття «стратегія розвитку» з урахуванням особливостей агробізнесу. Загальні принципи розробки стратегії розвитку. Планування як засіб реалізації принципів стратегії розвитку агрокомпанії. Особливості стратегічного управління в сільськогосподарській сфері. Стратегічна мета агропідприємств. Цілі стратегії інтенсифікації агровиробництва. Кластерний підхід у стратегічному розвитку агропідприємств регіону. Стратегія розширення ринку збуту сільськогосподарської продукції. Моделі зменшення ризиків у рамках стратегії диверсифікації виробництва. Шляхи підвищення і контроль ефективності підприємницької діяльності в агробізнесі. Стратегічні напрями інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства України

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та середовище функціонування підприємницьких структур в Україні														
Тема 1. Сутність і форми організації агробізнесу	1	8	2	2	-	-	4	12	2	-	-	-	10	
Тема 2. Трансформаційні зміни в сільськогосподарському підприємстві	2, 3	12	4	4	-	-	4	12	-	2	-	-	10	
Тема 3. Малий і середній бізнес у сільському господарстві України	4, 5	14	4	4	-	-	6	12	2	-	-	-	10	
Тема 4. Територіальні особливості організації виробництва	6	10	2	2	-	-	6	20	-	-	-	-	20	

сільськогосподарської продукції													
Разом за змістовим модулем 1	44	12	12	-	-	20	56	4	2	-	-	50	
Змістовий модуль 2. Організація агробізнесу в регіоні та оцінка його ефективності													
Тема 5. Створення сільськогосподарського підприємства та початок операційної діяльності	7, 8	18	4	4	-	-	10	12	-	2	-	-	10
Тема 6. Основні складові організації агробізнесу в регіонах	9	14	2	2	-	-	10	12	-	2	-	-	10
Тема 7. Фінансове забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств	10	10	2	2	-	-	6	12	2	-	-	-	10
Тема 8. Оцінка ефективності підприємницької діяльності структур агробізнесу	11,12	12	4	4	-	-	4	10	-	-	-	-	10
Тема 9. Правове регулювання сільськогосподарського підприємництва	13	10	2	2	-	-	6	12	2	-	-	-	10
Тема 10. Стратегії розвитку підприємств агробізнесу в Україні	14,15	12	4	4	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Разом за змістовим модулем 2	76	18	18	-	-	40	64	4	4	-	-	-	56
Усього годин	120	30	30	-	-	60	-	-	-	-	-	-	-
Курсовий проект (робота) з _____ _____ (якщо є в робочому навчальному плані)			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	120	30	30	-	-	60	120	8	6	-	-	106	

4. Теми семінарських занять (навчальним планом не передбачені)

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА		
1	Створення власної справи	4
2	Організаційні засади створення товариства з обмеженою відповідальністю, приватного сільськогосподарського підприємства, фермерського господарства, сільськогосподарського виробничого та обслуговуючого кооперативу	2
3	Процедура створення сімейної ферми	4
4	Методи SWOT та PESTEL аналізу	4
5	Постановка цілей згідно методики SMART	2
Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ОСНОВНОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ		
6	Основи бізнес-планування	2
7	Програмне забезпечення формування бізнес-плану	2
8	Складання договорів оренди майна, землі, реалізації продукції і надання послуг	4
9	Використання маркетингових методик AIDA та 7P в агробізнесі	4
10	Пошук персоналу та ефективне використання трудових ресурсів	2
	Всього	30

6. Теми лабораторних занять (навчальним планом не передбачені)

7. Теми самостійної роботи

	Назва теми	Кількість годин
1	Місце і роль агробізнесу в економічній системі	2
2	Вплив підприємницького середовища на розвиток агробізнесу	4
3	Мале підприємство як тип підприємницької організації	4
4	Специфіка функціонування структур малого бізнесу в галузях рослинництва і тваринництва	4
5	Кластерні структури в агробізнесі	4
6	Організація власної справи в аграрній сфері	4
7	Особливості операційної діяльності сільськогосподарського підприємств	4
8	егіональна специфіка організації виробництва сільськогосподарської продукції егіональна специфіка організації виробництва сільськогосподарської продукції	4
9	Особливості впливу логістики в організації агробізнесу	4
10	Ефективність малого і середнього агробізнесу та її оцінка	4
11	Оцінка ефективності агропідприємницької діяльності на регіональному рівні	4
12	Інструменти державного регулювання аграрного сектора економіки	4
13	Механізми підтримки сільськогосподарського виробництва в Україні	6
14	Принципи розробки стратегії розвитку підприємств агробізнесу	2
15	Кластерний підхід у стратегічному розвитку агропідприємств регіону	6

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами***Контрольні питання***

- 1) Основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності
- 2) Переваги та недоліки одноосібного володіння
- 3) Товариство, як організаційно-правова форма підприємницької діяльності
- 4) Корпорація, як організаційно-правова форма підприємницької діяльності
- 5) Організаційно-економічні форми об'єднань підприємницьких структур
- 6) Торгово-промислові асоціації – суть та мета створення
- 7) Картелі та синдикати сутність та особливості функціонування
- 8) Консорціум як організаційно-правова форма об'єднання підприємств
- 9) Концерн – суть мета створення
- 10) Холдинг – позитивні та негативні сторони його функціонування
- 11) Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив
- 12) Сільськогосподарська кооперація – сутність та особливості
- 13) Сільськогосподарський виробничий кооператив – переваги та недоліки
- 14) Різновиди сільськогосподарських підприємств
- 15) Фермерське господарство – особливості функціонування
- 16) Відокремлена фермерська садиба
- 17) Різновиди сільськогосподарський обслуговуючих кооперативів
- 18) Аграрна розписка: призначення та переваги
- 19) Рівні планування в агробізнесі
- 20) Стратегії управління запасами
- 21) Система «Just-in-case» в управлінні запасами
- 22) Система «Push» в управлінні запасами
- 23) Система «Just-in-Time» в управлінні запасами
- 24) Підприємницьке середовище та його основні ознаки
- 25) Середовище аграрного бізнесу
- 26) Особливості середовища у аграрному бізнесі
- 27) Програмне забезпечення для складання бізнес-плану
- 28) Методики складання бізнес-плану
- 29) Особливості складання бізнес-плану за методикою UNIDO
- 30) Основні складові підприємницького середовища
- 31) В чому полягає сутність феномену агробізнесу?
- 32) Яке місце сільського господарства в сучасній економіці України?
- 33) Які передумови розвитку агробізнесу в Україні?
- 34) Перерахуйте організаційно-правові форми агробізнесу.
- 35) Які сучасні форми господарських об'єднань існують в агробізнесі.

- 36) Які особливості створення та діяльності сімейного фермерського господарства без набуття статусу юридичної особи закріплені у вітчизняному законодавстві?
- 37) Які ознаки сільськогосподарського кооперативу?
- 38) Які загальні засади функціонування агрохолдингових компаній в Україні?
- 39) Які основні перешкоди державної підтримки агробізнесу в Україні?
- 40) Як держава підтримує фермерські господарства?
- 41) Розкрийте сутність ринкового середовища в аграрній сфері економіки?
- 42) Які умови розвитку та ринкові трансформації в сільському господарстві?
- 43) Охарактеризуйте особливості процесу SWOT-аналізу.
- 44) Дайте загальну оцінку стану агробізнесу в Україні.
- 45) Назвіть сучасні тенденції розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.
- 46) Яким є механізм створення власної справи?
- 47) Які етапи державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності в Україні?
- 48) Яка специфіка операційної діяльності сільськогосподарського підприємства?
- 49) В чому полягає особливість розробки бізнес-плану сільськогосподарського підприємства?
- 50) Розкрийте методiku складання фінансового плану.
- 51) Які основні джерела фінансування агрофірми?
- 52) Які особливості формування фінансових ресурсів аграрних підприємств?
- 53) Яка роль лізингового кредитування в агробізнесі?
- 54) Охарактеризуйте системи виробничого обслуговування сільськогосподарських підприємств.
- 55) Які наслідки інтервенції в аграрну економіку?
- 56) Хто є платником податку на додану вартість?
- 57) Які особливості оподаткування в сільському господарстві України?
- 58) Розкрийте основні положення методу оцінки фінансової стійкості.
- 59) Які етапи включає методика оцінки стійкості розвитку регіональної аграрної сфери?
- 60) Назвіть основні ринкові трансформації в регіонах України.
- 61) Які існують форми та методи регулювання та розвитку агробізнесу в регіоні?
- 62) Які умови розвитку і спеціалізація агробізнесу в різних регіонах України?
- 63) Які регіональні особливості агробізнесу в Столичному економічному районі?
- 64) В чому полягають основні відмінності тваринництва у Придніпровському та Донецькому економічних районах?
- 65) Як взаємопов'язані між собою різні галузі сільського господарства Причорноморського та Центрального економічних районів?
- 66) На чому спеціалізується сільське господарство Північно-Західного (Західно-Поліського) економічного району?
- 67) Які основні відмінності рослинництва Карпатського та Подільського економічних районів України?
- 68) Чим зумовлений великий обсяг сільськогосподарської продукції в розрахунку на одного жителя Північно-східного економічного району?

- 69) З чим пов'язані цикли інтеграційних процесів в аграрному секторі?
- 70) Які головні наслідки екстенсивного способу аграрного розвитку?
- 71) Які характеристики інтенсивного сільськогосподарського виробництва?
- 72) Як сільськогосподарське зростання впливає на інші галузі економіки?
- 73) Перерахуйте основні чинники аграрного розвитку.
- 74) Який механізм впливу підвищення продуктивності сільського господарства у зростанні економіки?
- 75) Яка роль технічних інновацій у сільському господарстві
- 76) Які тенденції розвитку ринку сільськогосподарської продукції в Україні?
- 77) Які складові кількісної оцінки ефективності аграрного розвитку?

Тестові запитання

1. В якому документі визначено принципи підприємницької діяльності?

(впишіть вірну відповідь)

2. Що НЕ належить до принципів підприємницької діяльності?

- a. вільний вибір виду діяльності
- b. участь в управлінні підприємством
- c. самостійне формування програми діяльності, вибір постачальників і споживачів продукції
- d. вільне наймання працівників

3. На яких засадах підприємництво відносять до економічної категорії?

- a. відображує виробничі відносини
- b. складне системне, історичне явище
- c. складова матеріальних відносин
- d. суб'єкте, персоніфікованим явище
- e. усі вище перераховані

4. Вкажіть елементи системи бізнесу:

- a. Державний, підприємницький, споживчий, трудовий
- b. Державний, підприємницький, споживчий, трудовий, муніципальний
- c. Державний, споживчий, трудовий
- d. Державний, підприємницький

5. Вкажіть основні функції бізнесу:

- a. ведення фінансів і обліку, кадрова, матеріально-технічне забезпечення, виробнича, маркетингу, нагромадження
- b. матеріально-технічне забезпечення, виробнича, маркетингу, нагромадження
- c. ведення фінансів і обліку, кадрова, матеріально-технічне забезпечення, виробнича, маркетингу
- d. ведення фінансів і обліку, кадрова, матеріально-технічне забезпечення, маркетингу

6. До принципів вільного розвитку аграрного підприємництва НЕ належить:

- a. використання різних форм власності
- b. розподіл за кінцевими результатами
- c. господарювання і розмірів підприємств
- d. поєднання різних розмірів підприємництва

7. Знайдіть елементи, які б відповідали б кожній сфері трисферної моделі агробізнесу:

А. Перша сфера	1. сільське господарство
В. Друга сфера	2. фондоутворюючі виробництва
С. Третя сфера	3. переробка сільськогосподарської сировини

8. Вкажіть три основні передумови безперервного відтворення підприємництва у суспільстві:

- a. економічні, правові, психологічні
- b. економічні, культурні, історичні
- c. економічні, правові, політичні
- d. економічні, політичні, психологічні

9. Підприємницьке середовище – це суспільно-економічна ситуація, яка містить:

- a. ступінь економічної свободи
- b. наявність (можливість появи) підприємницького корпусу
- c. домінування ринкового типу економічних зв'язків
- d. можливість формування підприємницького капіталу та використання необхідних ресурсів
- e. усе вищевказане

10. Назвіть поняття, якому відповідає наступне визначення:

«суспільно-економічна ситуація, яка містить ступінь економічної свободи, наявність (можливість появи) підприємницького корпусу, домінування ринкового типу економічних зв'язків, можливість формування підприємницького капіталу та використання необхідних ресурсів»

(впишіть вірну відповідь)

11. Назвіть поняття, якому відповідає наступне визначення:

«сукупність складових, що має підпорядкований характер і забезпечує діяльність системи підприємництва загалом»

(впишіть вірну відповідь)

12. Назвіть поняття, якому відповідає наступне визначення:

«сукупність конкретних параметрів складових підприємницького середовища, які регулюють, регламентують, зумовлюють підприємницьку діяльність і з якими підприємець, як господарюючий суб'єкт, вступає у взаємодію, розвивається сам і спонукає їх до саморозвитку»

(впишіть вірну відповідь)

13. Назвіть основні складові підприємницького середовища, які виокремив А.Хоскінг:

- a. економічна обстановка, політична ситуація, соціально-культурне, технологічне, географічне, інституціональне та організаційно-технічне середовище
- b. економічна обстановка, політична ситуація, правове, соціально-культурне, технологічне, інституціональне та організаційно-технічне середовище, ділова репутація
- c. економічна обстановка, політична ситуація, правове, соціально-культурне, технологічне, географічне, інституціональне та організаційно-технічне середовище, ділова репутація
- d. економічна обстановка, політична ситуація, правове, соціально-культурне, технологічне, географічне, інституціональне та організаційно-технічне середовище

14. Як називається середовище, яке визначається моральними, релігійними нормами, звичаями, традиціями, притаманними місцевому населенню?

(впишіть вірну відповідь)

15. Що НЕ належить до інституційного середовища:

- a. страхові компанії
- b. біржі, торгові доми, посередницькі фірми, що виконують функції реалізації продукції
- c. сільська громада
- d. консалтингові структури

16. Фактори середовища підприємництва можна класифікувати за такими ознаками:

A. За сферою оточення	1. фінансово-економічні, організаційно-правові, соціально-психологічні
B. За характером дії	2. стимулюючі та стримуючі
C. Залежно від ступеня впливу	3. фактори мікросередовища і макросередовища
D. Залежно від ролі факторів у створенні підприємницького клімату	4. прямий та непрямий (побічний)

17. Що НЕ належить до типових факторів зовнішнього середовища підприємства:

- a. стан ринкової ситуації,
- b. аналіз умов торгівлі на ринку,
- c. господарські зв'язки,
- d. конкуренти,
- e. система управління підприємства

18. Вкажіть, що належить до особливостей середовища агробізнесу:

- a. наявність двох різноспрямованих функцій
- b. диференційовані параметри складових двох сторін середовища
- c. вкладові середовища започатковуються і координуються з іншими сферами на основі інтеграційних зв'язків
- d. варіант в і с
- e. усі варіанти вірні

19. Яким законам відповідають наведені пояснення?

A. Про сільсько-господарську кооперацію	1. Окреслює основні принципи, відносини, право власності, порядок створення, реорганізації та ліквідації споживчих товариств та спілок, сприяє соціальному і культурному розвитку села, народних промислів і ремесел
B. Про споживчу кооперацію	2. Передбачає права та обов'язки кооперативу як землекористувача і землевласника, права самостійного визначення напрямків сільськогосподарського виробництва, його структури, обсягу, самостійного розпорядження виробленою продукцією та доходами, кооперування з промисловими підприємствами при переробці продукції сільськогосподарського виробництва
C. Про фермерське господарство	3. спрямований на створення умов для реалізації ініціативи громадян щодо виробництва товарної сільськогосподарської продукції, її переробки та реалізації на внутрішньому і зовнішньому ринках

20. Вкажіть які складові належать відповідній сфері зовнішнього середовища аграрного бізнесу, залежно від ступеня їх зв'язку із підприємцем:

A. Перша	1. експортні та імпорتنі ціни, тарифи, митний контроль
B. Друга	2. тіньова економіка
C. Третя	3. інформаційні, рекламні, освітні
D. Четверта	4. політичні, екологічні, фінансово-кредитні, цінові, податкові, правові, географічні
E. П'ята	5. морально-етичні цінності, традиції, звички, віросповідання

21. Чи закріплено законодавчо поняття «сільськогосподарське підприємство» та його критерії? Так/Ні

(впишіть вірну відповідь)

22. До суб'єктів малого підприємництва належать ті, в яких:

- a. середня кількість працівників за звітний період перевищує 250 осіб та річний дохід перевищує 50 мільйонів євро
- b. середня кількість працівників за звітний період не перевищує 10 осіб та річний дохід не перевищує 2 мільйони євро
- c. середня кількість працівників за звітний період не перевищує 50 осіб та річний дохід не перевищує 10 мільйонів євро
- d. середня кількість працівників за звітний період не перевищує 50 осіб та річний дохід не перевищує 10 мільйонів грн.

23. До сільськогосподарських підприємств належать:

- a. Фермерське господарство
- b. Сільськогосподарський виробничий кооператив
- c. Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив
- d. Агрохолдинг
- e. Особисте селянське господарство
- f. Усе вище перераховане

24. Форма підприємницької діяльності громадян, що має найменування, статут, може мати печатку та яке очолює – голова?

- a. Фермерське господарство
- b. Сільськогосподарський виробничий кооператив
- c. Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив
- d. Агрохолдинг
- e. Особисте селянське господарство
- f. Усе вище перераховане

25. Земельна ділянка разом з розташованими на ній житловим будинком, господарсько-побутовими будівлями, наземними і підземними комунікаціями, багаторічними

(впишіть вірну відповідь)

насадженнями, яка знаходиться за межами населеного пункту – це?

26. Отримати землю для ведення фермерського господарства може:

- a. кожний дієздатний громадянин України, який досяг 18-річного віку
- b. кожний дієздатний громадянин України, який досяг 18-річного віку та має документи, що підтверджують досвід роботи у сільському господарстві або наявність освіти, здобутої в аграрному навчальному закладі
- c. кожний дієздатний громадянин України, який досяг 16-річного віку
- d. кожний дієздатний громадянин України, який досяг 16-річного віку та має документи, що підтверджують досвід роботи у сільському господарстві або наявність освіти, здобутої в аграрному навчальному закладі

27. Як називається державна бюджетна установа, які виконує функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств?

(впишіть вірну відповідь)

28. З особами, залученими до роботи у фермерському господарстві, укладається:

(впишіть вірну відповідь)

29. Утворювати сільськогосподарський кооператив можуть лише виробники сільськогосподарської продукції? Так/Ні

(впишіть вірну відповідь)

30. Що НЕ відповідає дійсності? Статут сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу:

- a. Має відповідати вимогам Закону України «Про кооперацію»
- b. Є підґрунтям для інших внутрішньогосподарських актів
- c. Набирає чинності з моменту державної реєстрації кооперативу
- d. Набирає чинності з моменту його підписання

31. Засновниками та членами сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу можуть бути:

- a. виробники сільськогосподарської продукції
- b. переробники сільськогосподарської продукції
- c. виробники та переробники сільськогосподарської продукції

32. Чи може сільськогосподарський обслуговуючий кооператив мати у власності майно, відокремлене від майна своїх членів та право власності на землю? Так/Ні

(впишіть вірну відповідь)

33. Примірні правила внутрішньогосподарської діяльності сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу затверджується:

- a. Наказом
- b. Постановою
- c. Законом
- d. Розпорядженням

34. Що НЕ відповідає дійсності? СОК:

- a. надає послуги тільки своїм членам
- b. надає послуги з метою зменшення витрат
- c. надає послуги з метою збільшення доходів членів кооперативу
- d. надає послуги з метою отримання прибутку
- e. члени кооперативу є одночасно їх власниками і клієнтами

35. Чи сільськогосподарські виробничі кооперативи мають на меті одержання прибутку? Так/Ні

(впишіть вірну відповідь)

36. Наразі домогосподарств в Україні налічується близько:

- a. 14 млн.
- b. 4 млн
- c. 40 млн
- d. 400 тис.

37. Діяльність якого з аграрних формувань не відноситься до підприємницької?

- a. Фермерське господарство
- b. Сільськогосподарський виробничий кооператив
- c. Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив
- d. Агрохолдинг
- e. Особисте селянське господарство
- f. Усе вище перераховане

38. До правових ознак підприємницьких структур НЕ належать:

- a. участь у розподіленні прибутків
- b. право власності на капітал та засновники
- c. джерела формування та розмір статутного фонду
- d. обмеження права стати учасником

39. До фінансово-економічних ознак підприємницьких структур НЕ належать:

- a. права учасника на майно у разі його виходу зі складу фірми
- b. участь у розподіленні прибутків
- c. відповідальність за зобов'язаннями фірми
- d. розподілення майна у разі припинення діяльності фірми

40. До організаційно-управлінських ознак підприємницьких структур НЕ належать:

- a. участь в управлінні фірмою;
- b. використання найманої праці;
- c. участь у розподіленні прибутків
- d. автономність виробничо-господарської діяльності від учасників

41. Товариство, яке поряд з учасниками, що несуть відповідальність за його зобов'язаннями всім своїм майном, включає принаймні одного учасника, відповідальності котрого обмежується внеском у майно такого організаційного утворення – це?

(впишіть вірну відповідь)

42. Цінний папір, який дає акціонеріві право брати участь в управлінні товариством, у розподіленні прибутку і розпродажу залишків майна у разі ліквідації товариства – це

(впишіть вірну відповідь)

43. Установча угода товариства НЕ містить інформацію про:

- a. повноваження партнерів
- b. сума коштів, що інвестується кожним
- c. порядок розподілу прибутку і можливих збитків
- d. особливості здійснюваних фінансових і облікових операцій
- e. зобов'язання перед фінансовими установами

44. Види акцій, які можуть передаватися лише з дозволу фірми:

- a. іменні
- b. на пред'явника
- c. привілейовані
- d. вінкульовані
- e. без номінальної вартості
- f. прості основні

45. Створюється для регулювання в масштабах галузі, в межах регіону або в межах окремої країни; господарські стосунки будуються на договірній та постійній основі, за організаціями зберігається господарська, фінансова та юридична самостійність, а централізується лише сумісна діяльність у сфері реалізації продукції. Це характерні риси:

- a. Торгово-промислової асоціації
- b. Картелі
- c. Синдикату
- d. Пулу
- e. Консорціуму

Приклади задач:

1. Визначте рекомендовану кількість працівників, якщо у господарстві заплановано на 400 га вирощувати озиму пшеницю, ячмінь, гречку та соняшник. Структура посівних площ – по 25 % на кожен культуру, а затрати праці: 18,0 люд.год. на 1 га озимої пшениці, 12,5 - ячменю, 6,4 – гречки, 17,4 – соняшнику.
2. Фермерське господарство на виробництво озимої пшениці в поточному році затратило 840 тис. грн. Яку необхідно встановити індикативну ціну за 1 тону зерна, щоб забезпечити рівень рентабельності її виробництва на рівні 30%.
3. Приватне сільськогосподарське підприємство для виробництва 100 тон молока затратило 300 тис. грн. Яку необхідно встановити індикативну ціну за 1 тону молока, щоб забезпечити рівень рентабельності її виробництва на рівні 25%.
4. Сільськогосподарський виробничий кооператив для виробництва 750 тон картоплі затратив 130 тис. грн. Яку необхідно встановити індикативну ціну за 1 тону молока, щоб забезпечити рівень рентабельності її виробництва на рівні 12%.
5. ТОВ «Прогрес» для виробництва 500 тон жита і 350 тон ячменю затратили відповідно: 750 і 525 тис. грн. Яку необхідно встановити індикативну ціну за 1 тону молока, щоб забезпечити рівень рентабельності її виробництва на рівні 20 і 25 % відповідно

9. Методи навчання

Процес навчання з дисципліни заснований на використанні традиційних та сучасних технологій. Зокрема, лекції проводяться в основному словесними методами (з використанням інформаційних технологій, методів проблемного навчання і візуалізації), практичні заняття (за допомогою розгляду ділових ситуацій, майстер-класів, практикумів), самостійна робота і мають за мету – набуття студентами практичних навичок з обґрунтування організаційних заходів із забезпечення зростання продуктивності праці шляхом удосконалення її організації, високої якості виробленої продукції та її конкурентоспроможності.

10. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамен та заліки в НУБіП України» від 26.03.2023 р. поточний контроль знань та умінь студентів проводиться у формі тестів та шляхом виконання практичних і самостійних завдань за варіантами. Підсумковий контроль знань та умінь студентів проводиться у формі складання екзамену

11. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України» (від 26.03.2023 р.)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **R_{дис}** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **R_{нр}** (до 70 балів): **R_{дис} = R_{нр} + R_{ат}**.

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс «Організація агробізнесу» URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2468>

3. Ільчук М.М., Коновал І.А., Любар Р.П. Організація виробництва. Методичні вказівки до вивчення дисципліни, виконання практичних і самостійних завдань, дистанційного навчання для підготовки фахівців ОС «Бакалавр» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» денної форми навчання Київ.: НУБіП України, 2020. 28 с.

4. Ільчук М.М., Томашевська О.А. Організація агробізнесу. Методичні вказівки до вивчення дисципліни студентами ОС «Бакалавр» ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Київ: ЦП «Компринт», 2021. 19 с.

5. Ільчук М.М., Томашевська О.А. Методичні вказівки до проходження навчальної практики з організації агробізнесу студентами ОС «Бакалавр» ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Київ: ЦП «Компринт», 2021. 16 с.

13. Рекомендовані джерела інформації

Основні

6. Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях: навчальний посібник /За заг. ред. М.М. Ільчука. Вид. 2-ге, перероб та доп. Київ: НУБіП України, 2022. 358 с.

7. Ільчук М.М., Барановська О.Д., Ус С.І., Дмитрук М.І. Підприємництво та організація агробізнесу в регіонах: навч. посібн. Київ, НУБіП України, 2021. 416 с.

8. Ільчук М.М., Барановська О.Д., Ус С.І. Розвиток підприємницької діяльності навчальний посібник. Київ, НУБіП України, 2019. 385 с.

9. Підприємництво та організація агробізнесу: навч. посібн. / Ільчук М.М., Збарська А.В., Любар Р.П., Ільчук О.М. Київ: Аграр Медіа Груп, 2017. 442 с.

10. Македон В.В. Бізнес-планування: Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2009. 236 с.

Додаткові

11. Збарська А. В. Розвиток малого агробізнесу – ключовий підхід до стабілізації життя українських селян. *Європейський вибір України в контексті безпекових викликів та сучасних реалій*: міжнародна науково-практична конференція. Київ: КиМУ, 2015. С.226–232.

12. Ільчук М.М., Коновал І.А. Ефективність інвестиційного проекту створення та функціонування високотехнологічного сільськогосподарського підприємства. *Економіка АПК*. 2015. № 5 С. 55-61

13. Ільчук М.М., Коновал І.А., Ус С.І. Методичні підходи до оцінки ефективності підприємницької діяльності аграрної сфери. *Економіка АПК*. - 2017. № 5 С. 51-58

14. Ільчук М.М., Коновал І.А., Барановська О.Д., Євтушенко В.Д. Розвиток ринку зерна в Україні та його стабілізація. *Економіка АПК*. 2019. № 4. С. 29-38
15. Томашевська О.А. Ефективність ведення агробізнесу в Україні: регіональний рівень. *Modern Scientific Researches*. 2021. №16. С. 27-34.
16. Томашевська О.А. Психологічні передумови розвитку підприємництва як особливого типу економічного мислення. *Modern Technology and Innovative Technologies*. 2021. №15. С. 29-35
17. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
18. Про акціонерні товариства: Закон України № 514-VI від 17.09. 2008 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
19. Про господарські товариства: Закон України № 1576-XII від 19.09. 1991 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
20. Загальні правила складання бізнес-плану. URL: <http://gl.kr-admin.gov.ua/doc/econom/zagpravEK031018.pdf>
21. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
22. Аграрний фонд: веб-сайт. URL: <http://agrofond.gov.ua>
23. Державна ветеринарна та фітосанітарна служба. веб-сайт. URL: <http://vet.gov.ua>
24. Державна продовольчо-зернова корпорація України. веб-сайт. URL: <http://www.pzcu.gov.ua>
25. Державне агентство земельних ресурсів. веб-сайт. URL: <http://dazru.gov.ua>
26. Національна академія аграрних наук України. веб-сайт. URL: <http://naas.gov.ua>
27. Національний університет біоресурсів і природокористування України. веб-сайт. URL: <http://nubip.edu.ua>